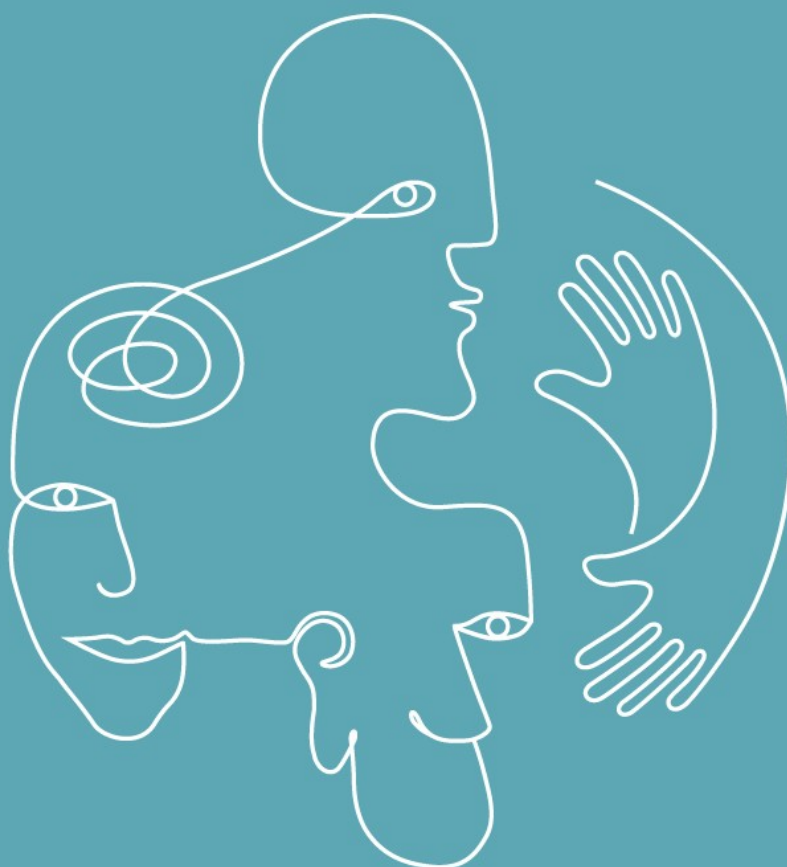

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI
Fundació URV

Diploma d'especialització en Salut Mental Col·lectiva

Per què i per a què un postgrau de Salut Mental Col·lectiva?

El postgrau de Salut Mental Col·lectiva (PSMC) és un espai d'interseccions, permeabilitat i trobades entre persones, sabers i col·lectius per a pensar la salut i concretament la salut emocional i psíquica de les poblacions. És una proposta transversal que busca generar nous territoris per al transdisciplinar en la construcció d'alternatives pràctiques en aquest àmbit. El PSMC reconeix com a punt de partida l'informe del Relator de Salut Mental de les Nacions Unides del 2020, segons el qual "Els sistemes de salut mental de tot el món estan dominats per un model biomèdic reduccionista que utilitza la medicalització per a justificar la coerció com a pràctica sistèmica i qualifica com a "trastorns" que necessiten tractament, les diverses respostes humanes als determinants subjacents i socials perjudicials (com les desigualtats, la discriminació i la violència). En aquest context se soscaven i desatenen activament els principis fonamentals de la Convenció sobre els Drets de les Persones amb problemes de salut mental."

"Aquest enfocament ignora l'evidència que les inversions efectives haurien de dirigir-se als grups de població, les relacions i altres determinants, en lloc dels individus i les seves ments. Si no es presta la deguda atenció als drets humans, qualsevol inversió que es faci en salut mental serà ineficaç. La salut mental global té per objecte ampliar l'accés als serveis de salut mental, així com a un camp més ampli i divers de promoció, activisme i recerca, que inclou perspectives crítiques." Un sistema sense perspectiva crítica sobre si mateix està condemnat al fracàs.

El Psiquiatre holandès Jim Van Us de la Universitat de Utrecht (Holanda), ens recorda que hi ha una dimensió existencial en el sofriment psíquic que ha estat sistemàticament descartada pel model actual d'atenció. Aquesta dimensió existencial obre la possibilitat d'entendre el sofriment d'una forma més humana en la qual no és possible reduir l'experiència viscuda a un conjunt de símptomes. El reduccionisme freqüent en el camp de la salut mental, ens ha portat a la fal·làcia de creure que aquests patiments són només realitats patològiques que es manifesten en forma de símptomes.

Diu el psiquiatre Fernando Colina que "el discurs de l'etiquetatge és la nova figura de la institució manicomial. La nova camisa de força és conceptual". En un sentit molt similar, Laura Marín López-Andrade afirma que "Els murs dels manicomis són avui els de la cronicitat; les persones no estan amuntegades i silenciades en les institucions, però es troben segregades en categories diagnòstiques que els arrabassen la seva identitat".

Més enllà dels problemes freqüents vinculats a la validesa o fiabilitat de les classificacions diagnòstiques, és necessari recuperar aquí el que el neurobiòleg de la Universitat d'Harvard, Steven Hyman defineix com el problema de la reificació en l'àmbit dels sofriments psíquics. És a dir, la fetitxització o reificació dels diagnòstics com a realitats naturals, en si mateixes. La confusió freqüent entre el diagnòstic com a categoria que busca nomenar símptomes i agrupar-los sota un concepte, i la condició ontològica del subjecte, la seva identitat, la seva subjectivitat, que porta en molts casos a no distingir entre el que és propi de la personalitat de l'individu i allò que deriva de la seva situació de crisi.

El sofriment social (O Social Suffering segons el psiquiatre i antropòleg Arthur Kleinman) és el

que resulta de l'impacte sobre la vida i el cos de les medicacions i les etiquetes o nosologies. Parlar del sofriment social és molt més que parlar d'estigma, és parlar de com el diagnòstic es transforma en un vector d'una cultura relacional que elimina a l'individu, que el nega en la seva capacitat enunciativa i de producció de coneixement sobre si mateix.

Davant això necessitem preguntar-nos sobre la relació de dependència que hem desenvolupat en relació amb els diagnòstics psiquiàtrics. Preguntar-nos sobre la necessitat d'obrir un espai de diàleg permanent entre sabers i coneixements, disciplines i pràctiques que inclogui al saber de l'experiència viscuda com a element fonamental per a pensar l'autonomia, la recuperació i les cures.

Necessitem advocar pel **desenvolupament d'una aproximació efectivament científica i transdisciplinar** que atengui les interrelacions entre la dimensió existencial/experiencial de l'aflicció, l'orgànica, psíquica i material sense jerarquies en l'articulació dels coneixements.

En altres paraules, el PSMC s'articula sobre tres pilars fonamentals:

1. La necessitat de desanejar les cures. D'ampliar la mirada que organitza la nostra aproximació al sofriment psíquic, atesa la dimensió social, cultural, orgànica, psíquica, material i existencial. Qüestionant l'estructuració jeràrquica dels coneixements en post d'una salut mental veritablement transdisciplinar que inclogui als sabers derivats de l'experiència. La psicoanalista Alicia Stolkiner, ens recorda que la realitat és indisciplinada, no pot ser abordada des d'una única disciplina. En post del rigor científic, necessitem abordar la complexitat del sofriment humà d'una manera atenta a la seva complexitat i multidimensionalitat.
2. La importància de reconèixer i donar lloc als "sabers profans", és a dir als sabers situats, derivats de l'experiència viscuda en primera persona, per a advocar per una construcció de la terapèutica i les cures en salut mental atenta a aquesta complexitat.
3. La importància de reconèixer que treballar en salut mental col·lectiva és sobretot treballar en el vincle, en la dimensió relacional amb persones que per diverses raons es deslliguen del món social compartit. Necessitem desenvolupar ja no sols una nova cultura assistencial, sinó una nova cultura relacional amb les persones amb sofriment psíquic. No són objectes de les nostres intervencions professionals sinó subjectes dels seus propis itineraris de recuperació i benestar.

Fitxa Tècnica

Cal destacar:

La salut mental col·lectiva implica la superació del paradigma de la salut mental comunitària al col·locar el focus tant en la importància del territori on es produeixen les pràctiques (la comunitat), com en la necessitat fonamental de revisar i repensar en clau d'una ètica transdisciplinar les maneres a través de les quals es construeixen i articulen els vincles i els itineraris de recuperació en l'àmbit de la salut psíquica. Al mateix temps, és un paradigma que s'articula com a marc de referència des d'on reconèixer el paper dels determinants socials, culturals, econòmics, polítics i ambientals en la generació dels patiments i malestars contemporanis. La Salut Mental Col·lectiva és fonamentalment un context per al

desenvolupament i promoció de la competència estructural en l'àmbit de l'atenció i les cures. El Postgrau de Salut Mental Col·lectiva és una proposta d'aprenentatge participativa i interactiva que fusiona constantment la teoria i la pràctica, les classes magistrals, les sessions d'anàlisi grupal i els tallers d'experiència corporal directa. És una formació amb una perspectiva sobre la salut emocional que se centra en les persones, les seves afliccions i itineraris vitals. Col·loca l'eix en la necessitat de generar instàncies i dispositius de construcció col·lectiva i participativa atents a la singularitat, processos de suport per a la promoció de l'autonomia i l'acompanyament a la vida quotidiana per a persones amb problemes de salut mental i diversitat funcional.

Es proposa en si com una experiència que brinda l'oportunitat de repensar i potenciar el nostre camp de saber sobre la salut mental i la diversitat funcional. És al mateix temps, una ocasió inigualable per entrar en contacte amb pràctiques i projectes que s'estan desenvolupant en l'avantguarda nacional i internacional en aquests àmbits.

Adreçat a:

Titulats de grau o equivalent de l'àmbit de la salut i de les ciències socials interessats en la matèria.

Codi:

DESAMECAN-A7-2025-12

Títol al que dóna dret:

Diploma d'especialització

Objectius:

Formar professionals experts en la creació i el desenvolupament de dispositius i eines participatives en l'àmbit de la rehabilitació i atenció en salut mental. Experts en el funcionament de processos d'intervenció i inclusió social amb perspectiva multidisciplinària i en constant vinculació amb la comunitat.

Competències professionals:

- Adoptar decisions innovadores, consensuades i creatives que facilitin la resolució de problemes en el camp de la salut mental.
- Desenvolupar capacitats en relació amb la pròpia acció professional que promoguin la reflexió crítica, el treball en equip i la cooperació i complementarietat de sabers i experiències.
- Crear, desenvolupar i activar eines i dispositius de participació i intervenció col·lectiva en el camp de la salut mental centrats en la persona i no en la patologia.
- Promoure el desenvolupament de dinàmiques participatives d'autogestió i promoció de l'autonomia en salut mental.
- Contribuir al procés de rehabilitació de persones amb trastorns mentals severos a partir de la creació d'espais alternatius de socialització i de reconstrucció i el manteniment de les seves xarxes socials mitjançant pràctiques comunitàries.
- Desenvolupar intervencions que tinguin com a referent el concepte de salut global que ha estat recentment definit i promogut per l'Organització Mundial de la Salut.

Sortides professionals:

Els professionals de l'àmbit psico-sòcio-sanitari adquiriran capacitats que els permetrà la

creació i el desenvolupament de dispositius i eines participatives en l'àmbit de la rehabilitació i atenció en salut mental i en els processos d'intervenció i inclusió social amb perspectiva multidisciplinària i en constant vinculació amb la comunitat.

- Coordinar grups de treball en salut col·lectiva.
- Liderar processos de participació i construcció de la salut mental col·lectiva.
- Crear i desenvolupar projectes d'intervenció directa en el camp de la salut mental col·lectiva.
- Coordinar l'obertura, en dispositius de salut ja existents, a les recomanacions de la salut col·lectiva.
- Coordinar espais d'intervenció directa i atenció en el camp de la salut mental des d'una aproximació de salut col·lectiva.
- Treballar en dispositius de la xarxa de salut mental.
- Treballar en projectes de nova factoria orientats a millorar la salut mental de la població.

Direcció:

[Martín Correa-Urquiza Vidal Freyre](#)

Coordinació acadèmica:

[Martín Correa-Urquiza Vidal Freyre](#)

Docents:

[Elisa Alegre Agis](#)

[Susana Brignoni](#)

[Josep M. Comelles Esteban](#)

[Martín Correa-Urquiza Vidal Freyre](#)

[Manuel Desviat Muñoz](#)

[Lucía Estrella Serra](#)

[José Leal Rubio](#)

[Laura Llevadot Pascual](#)

[Jordi Marfà Vallverdú](#)

[Ángel Martínez Hernández](#)

[Leticia Medeiros Ferreira](#)

[Miguel Missé Sánchez](#)

[Marisela Montenegro Martínez](#)

[Alfredo Olivera](#)

[Francisco Javier Ortega Guerrero](#)

[Asunción Pié Balaguer](#)

[Carmina Puig Cruells](#)

[Beatriz Pérez Pérez](#)

[Antonio Rodríguez Masegosa](#)

[Fabiana Rossarola](#)

[Mercedes Serrano Miguel](#)

[Àngels Vives Belmonte](#)

Durada:

300 h

Impartició:

híbrida

Idiomes en que s'imparteix:

Castellà, Català

Dates:

del 03/10/2025 al 13/12/2026

Especificació durada:

Hores presencials: 161 h - Hores no presencials: 139 h

Calendari del curs:

20250303-cl-desameca2025-cat.pdf

Horari:

Divendres de 16 a 20 h. i dissabtes de 10 a 14 h. alterns cada 15 dies

Sessions presencials del 03/10/2025 al 04/07/2026 (última convocatòria Treball Final: 13/12/2026)

Ubicació:

Biblioteca Francesca Bonnemaison
C/ de Sant Pere Més Baix, 7 - Barcelona
Sala Polivalent

Preu:

2175

Beques i facilitats de pagament:

- **Beques FURV:** aquest programa disposa d'una de les beques de la Fundació URV d'accés als títols propis de postgrau. Tota la informació a [Beques FURV](#).
- **Possibilitat de fraccionament:** 10% per la reserva de plaça al moment de fer la inscripció + 50% abans de l'inici del programa + 40% a meitat del programa.
- **Bonificació:** aquest programa pot ser bonificat mitjançant la Fundació Estatal per a la Formació en l'Ocupació (FUNDAE). Més informació a [Bonificació FUNDAE](#).

Contacte:

Samantha Gascó - samantha.gasco@fundacio.urv.cat

Telèfon de contacte:

[977 779 963](tel:977779963) (de dilluns a divendres de 9 a 14 h)

Programa

Mòdul:	Mòdul 1. Aproximacions teòriques
ECTS:	3
Durada:	30 h.

Idiomes: Català - Castellà

Contingut: Les respostes clíniques i socials a la qüestió de la salut mental. Una perspectiva històrica.

- De l'individual i del que és col·lectiu. Xarxes, trames i significacions.
- Història de la bogeria i de les reformes psiquiàtriques.
- De-construcció analítica de la reforma psiquiàtrica local. Passos cap a la necessitat d'una reforma permanent.
- Una primera introducció al camp de la Salut Col·lectiva
- Salut Mental Global. De la psiquiatria transcultural i l'etnopsiquiatria a la salut mental global.

Mòdul: Mòdul 2. Aproximacions crítiques

ECTS: 5

Durada: 48.5 h.

Idiomes: Català - Castellà

Contingut: Una revisió crítica dels models actuals d'Atenció en Salut Mental.

- Anàlisi de la situació actual. El model local.
- El desenvolupament de models des del camp de les ciències psi i les ciències socials.
- Altres clíniques, altres posicionaments.
- Psiquiatria Crítica. Propostes innovadores.

Mòdul: Mòdul 3. Interseccionalitats i pensament complex

ECTS: 5

Durada: 47.5 h.

Idiomes: Català - Castellà

Contingut: Salut Mental Col·lectiva 1: participació, inclusió activa i ciutadania.

- Col·lectiu i singular. De la retòrica a la posada en pràctica de processos participatius en salut mental.
- De la Salut Col·lectiva a la Salut Mental Col·lectiva.
- Propostes per a una desinstitucionalització del sofriment mental.
- Antropologia de la salut mental. Narratives, experiències i contextos.
- Pedagogia Crítica i salut mental.
- Cos i bogeria. Experiències encarnades i corporalitat.

Mòdul:	Mòdul 4. Sobre les cures
ECTS:	4
Durada:	38.5 h.
Idiomes:	Català - Castellà
Contingut:	Salut Mental Col·lectiva 2: Eixos per a una recuperació possible. • Itineraris: D'un esquema centrat en la malaltia i l'assistència, al desenvolupament de noves modalitats que plantegen la revalorització del subjecte com a eix de la seva recuperació terapèutica. • Planificació i cures centrades en la persona. La participació dels afectats en els seus propis itineraris de recuperació. • Tenint cura del cuidador. • Gènere i salut mental. • Estratègies profanes i models de auto-atenció, cap a una revalorització dels sabers subjectius de l'aflicció. • Els vincles a l'interior dels processos: Cap a una articulació simètrica i complementària entre rols i funcions en salut mental. • El treball amb persones en situació de carrer.

Mòdul:	Mòdul 5. Cos, re-subjectivació i arts
ECTS:	4
Durada:	48.5 h.
Idiomes:	Català - Castellà
Contingut:	Tallers vivencials-participatius. • Teatre, arts i salut mental. (Cos en moviment) • Teatre i salut mental. • Tallers/experiències per reflexionar corporalment sobre: 1. La complexitat del fenomen del sofriment mental i les persones que ho pateixen. 2. La complexitat de les relacions entre els treballadors professionals i les institucions en les quals s'emmarca la seva labor. • La dimensió corporal. La dimensió expressiva. • Posar-se en la pell dels altres. • El teatre de l'oprimit i altres tècniques possibles. Vulnerabilitat i creativitat. • Des-terapeutitzar les arts. La dimensió col·lectiva i política de l'artístic. • Art i esquizoanàlisi.

- Processos col·lectius creatius. La performance artística com a instància reivindicativa.

Mòdul: Mòdul 6. Primera persona i moviments socials

ECTS: 5

Durada: 48.5 h.

Idiomes: Català - Castellà

Contingut: Pensar i construir la salut des de lo social i lo cultural.

- Moviments socials i salut mental.
- L'activisme possible en las persones amb problemes de salut mental i diversitat funcional.
- Drets humans i Salut Mental.
- Adolescència, joventut i salut mental
- Processos participatius amb joves i adolescents en el camp de la salut mental.

Mòdul: Mòdul 7. Experiències innovadores

ECTS: 4

Durada: 38.5 h.

Idiomes: Català - Castellà

Contingut: Innovació en l'àmbit de la salut mental.

- Propostes, eines i dinàmiques del "open dialogue" (diàleg obert).
- Ràdio "La Colifata", primera emissora realitzada des d'un hospital Psiquiàtric a Argentina.
- Ràdio Nikosia, primera emissora a Catalunya i Espanya realitzada per persones amb problemes de salut mental.
- La gestió col·laborativa de la medicació en salut mental.

Fundació URV. Centre de Formació Permanent
Av Onze de Setembre, 112. 43203 REUS
(+34) 977 779 950
formacio@fundacio.urv.cat

www.fundacio.urv.cat/formacio

[Linkedin](#) | [Twitter](#) | [Facebook](#) | [Instagram](#)